

EL BISBE DE GIRONA GUILLEM BOIL I EL SEU MAUSOLEU

PER

JAUME MARQUÈS i CASANOVAS (*)

El doctor Pere Freixas i Camps ha donat a conèixer l'activitat dels pintors del primer Renaixement a Girona indicant així per a la nostra ciutat un destacat protagonisme com a centre cultural i artístic avançat (Annals de l'I. E.G. vol. XXVII, 1984, pàgs. 165 i següents).

El mateix ha fet darrerament estudiant curosament la producció escultòrica a Girona (Annals de l'I. E.G. vol. XXVIII, 1985-86, pàgs. 245 i següents).

Aqueixes aportacions qüestionen fortament la creença general segons la qual Catalunya hauria quedat al marge del corrent renovador del Renaixement, originat a Itàlia i estès després arreu d'Europa.

"La Catalunya del Renaixement –ha escrit Joan Sureda– és una Catalunya que, es vulgui o no, ja ha perdut la grandesa de la qual havia gaudit a l'Edat Mitjana. El Renaixement, com a nova concepció del món, com a una renovació total dels conceptes plàstics... queda ofegat en la traslació, entre mimètica i arcaïtzant, de mestres que veuen, però que potser no comprenen" (Pròleg a "El Renaixement a Catalunya; L'Art", Barcelona 1983).

"Per a la societat catalana del segle XVI..., el Renaixement hi fou, a tot estirar, un fenòmen d'importació i d'adopció... de models artístics italians.

¹ El Dr. Jaume Marquès morí a Girona el dia 11 de setembre de 1992, Diada Nacional de Catalunya. A títol d'homenatge pòstum, l'IEG inclou en aquest volum dels ANNALS el present treball inèdit que el Dr. Marquès presentà al Col.loqui "L'Expansió del Renaixement a Catalunya", celebrat a Girona l'any 1987.

Per això seria més exacte i pertinent referir-nos-hi en termes d'art a Catalunya en l'època del Renaixement" (Joaquim Garriga. "L'Època del Renaixement. s. XVI" Barcelona, 1986).

Continuant en la línia empresa per Pere Freixas respecte de l'art escultòric a Girona, voldria aprofundir en l'estudi d'un monument que pertany de ple al Renaixement, que és d'inspiració italiana, elaborat per un escultor autòcton i és d'innegable categoria artística.

Em refereixo al mausoleu del bisbe Guillem Ramon Boil, qui regí el nostre bisbat entre els anys 1508 i 1532 i encarregà la confecció del seu sepulcre entorn del mes de març de 1532 i encara el feia construir el 28 de novembre de 1532, en què morí.

Per a entendre plenament l'obra artística, serà oportú de fer conèixer la vida i gestió del personatge que fou mecenes d'aquell monument.

Segons els heraldistes i genealogistes, germans García i Carraffa (Enciclopedia heráldica, vol. XV. Madrid, 1954, pàg. 219), el nostre personatge era fill de Pere Boil de Novals, senyor de Manises, vila pròxima a València.

Pere Boil va casar-se dues vegades: la primera amb Margarida d'Escribà i, la segona, amb una filla del Senyor de Bunyol, de la casa de Mercader.

Del primer matrimoni nasqué Pere Boil d'Escribà, qui va continuar el llinatge de la casa principal dels Boil, en la persona del seu fill gran, Pere Boil i Belenguer.

Del segon matrimoni nasqué Guillem Ramon Boil i Mercader, bisbe de Girona.

Essent jove, ingressà en la religió de sant Jeroni i fou prior del monestir de Cotalva, prop de Gandia.

Després fou durant sis anys prior de l'església de santa Engràcia de Saragossa fins que fou nomenat bisbe de Girona per presentació del rei Ferran el Catòlic (Jaime de Villanueva. Viaje a las iglesias de España, vol. XIV, pàgs. 62-73, Madrid, 1850).

Prengué possessió del bisbat de Girona el dia 30 d'octubre de 1508 (Pontic. Episcopologi... foli 168. Manuscrit de l'arxiu capitular de Girona).

Nomenà canonge de Girona el seu nebot Melcior Boil, qui l'acompanyà en els seus viatges i aventures fins a la mort i fou hereu de les joies de plata de la propietat particular del bisbe, pertanyents a l'herència i renuncià la canongia el 27 de gener de 1537.

També nomenà canonge un familiar per part de mare, Gaspar Mercader, qui ja era canonge de Barcelona i renuncià la canongia de Girona en favor d'Arcàngel Mercader el 29 de gener de 1533.

Consta que el bisbe residí llarg temps en la Cúria romana durant els pontificats de Lleó (1513-1521), d'Adrià VI (1522-1523) i de Clement VII (1523-1534).

Del papa Lleó X obtingué una butlla per la qual els preveres del Capítol foren considerats com a canonges, del qual fet se'n derivà un plet que durà fins l'any 1527.

Probablement es trobà a Roma durant el saqueig del 6 de maig de 1527 "però sabem –diu Pontic en l'Episcopologi–, que en lo mes de desembre de dit any 1527, venint de Roma per mar, fou pres per pirates francesos i estigué captiu o presoner en Marsella prop de set mesos i amb moltes diligències del Capítol i gastos del Capítol i clero fou rescatat i feu entrada molt solemne en Gerona a 12 de juliol dre 1528 i consta que se li donaren rèdits de l'almoïna del Vestuari per pagar deutes contrets durant el captiveri".

Solemne entrada a Girona

Pels detalls de delicadesa humana que traspuen de la narració de l'arribada del prelat a Girona després del seu llarg captiveri, extracto ací l'acta que en prengué el secretari capitular, que aportaré després íntegra a l'apèndix:

Diumenge, 12 de juliol de 1528. Entre les deu i les onze corregué la notícia de l'arribada del senyor Bisbe. Hom anuncià que havia pernoctat en la seva vila de Bàscara i estava per arribar al castell de Medinyà per al dinar. Poc després fou anunciat que ja havia arribat a Medinyà. En la comitiva per rebre'l anaven al davant els criats i familiars, seguien altres coneguts, ciutadans i cavallers i després tot el poble anava al seu encontre després de tan llarga absència. Uns anaren a Medinyà, altres a Costa Roja, al Pont, a la Creu coberta; altres, com els ancians, els jurats, els consellers de la ciutat amb llurs insígnies, l'esperaren a la capella o església de la Mare de Déu del Pilar. El bisbe venia en una llitera, esgotat pel camí i els set mesos de captivitat passada a Marsella en poder dels francesos, expoliat de tots els cabals, amb una barba llarga que feia tristesa. Els seus familiars avençaven amb vestits pobres com a evadits del captiveri. Els ancians amb les dones i criatures arribaven a la porta de la ciutat. Entre les cinc i les sis de la tarda, el bisbe s'acostava a la porta havent baixat de la llitera i pujat a una mula acompanyat de gran multitud de cavallers entre els jurats i consellers de la ciutat. No anà directament a la catedral per la porta anomenada de Sobreporta, sinó que, sortint de la plaça de sant Pere cap a la dreta, es decantà cap al carrer gran pel mig de la ciutat (carrer de la Barca),

i d'allà cap a la plaça de sant Feliu i la plaça de les Cols fins al Pont de Pedra; després es decantà cap a la Plaça del Vi, carrer dels Ciutadans i Plaça de l'Oli i finalment pel carrer del Call o de sant Llorenç s'acostava a la Catedral. Les campanes majors tocaven i s'organitzava la processó. Els canonges i els clergues, precedits de la creu major, es col·locaren a l'escala deixant la creu i al capdamunt i posant-se els canonges i dignitats al capdavant en el replà inferior. El bisbe baixà de la mula i pujà els graons fins al primer replà, on abraçà tendrament alguns canonges que se li apropaven per a besar-li la mà. Hom entonà el "Te Deum" fins a l'altar major, on el bisbe acabà amb l'oració d'acció de gràcies.

Allà mateix va abraçar i besar alguns dels més propers; però per tal de rebre als jurats, anà tot seguit al palau, on s'acomiadà dels jurats i del poble donant-los les gràcies. Quedaren tots molt contents del seu retorn. L'endemà el Capítol volia visitar-lo al palau, però ell s'avençà a assistir a les vespres, on convocà el Capítol i tingué lloc la solemne recepció a la Tresoreria, que el prelat presidí, com era costum, i donà gràcies a tots pel molt que l'havien ajudat en l'alliberament i oferint-se a tots en general i en particular per a tot el que necessitessin. Li contestà el canonge més antic, Pere Albert, i tots s'entornaren al cor per acabar l'ofici diví.

En temps successiu el bisbe romangué a la diòcesi ocupat en els seus ministeris fins a la mort esdevinguda el 28 de novembre de 1532.

A més de les reformes introduïdes en el palau episcopal, consistents en l'ampliació de les finestres ornades amb el seu escut, volgué deixar una obra gran que perpetués de la seva memòria i la seva vinculació a la Catedral: Una nova capella dedicada a la Mare de Déu amb el nom de "La mare de Déu del Claustre", on construiria un sepulcre artístic per repòs de les seves despulles mortals.

El dia 25 de novembre de 1531, el bisbe sentint-se debilitat per la malaltia i preveient la mort no llunyana, convocà els canonges a la capella dels Evangelistes (la peça de la catedral més propera al palau) i allà sense ordre de precedència (segurament a peu dret) "a petició del mateix bisbe, se li concedí de fer sepultura allà on abans hi hagué el refectori, pel qual lloc es passa a la casa on es reparteix la porció canònica, i de poder-hi erigir i construir un edifici tan solemne i sumptuós com desitgi per a ornament de la seva sepultura". L'edifici es referia a la capella.

"A la mateixa data hom nomenà una comissió composta dels senyors Cartellà, Coll i Felices, els quals el 2 de desembre següent referiren allò que havien vist i considerat, però que encara ulteriorment ho mirarien amb més deteniment" (Resol. Cap. tom 7 foli 107).

"Es tractava de tranquilitzar els escrúpols per haver pres la resolució ja

unànimement i haver confiat l'execució de l'obra al dit Rnd. senyor bisbe que insistia en allò" (Resol. tom 7 folis 106, vº i 107).

Efectivament, el 3 de gener de 1532 el capítol resolgué que "tota l'aula refectori, situada a l'entrada dels Claustres sigui netejada i s'hi faci una capella i que a l'extrem nord s'hi posi la imatge de la Mare de Déu dels Claustres i que la casa on es donen les porcions s'hi faci la sacristia de la capella i això es faci a despeses de persones devotes. Allà mateix el bisbe, que està malalt al palau, prometé donar, amb escriptura de pròpia mà, 50 lliures. L'ardiaca major Margarit, allà present, en prometé deu, i molts altres, com es diu, donaran moltes quantitats" (Resol. Foli 108).

Per tant, aquell dia quedà decidit de construir una capella nova en la sala que havia estat refectori de la comunitat canonical; de convertir en sacristia les estances que encara servien per a repartir el pa als canonges, de col·locar la imatge de Bellull al cap de la capella i de consentir en la construcció del sepulcre del bisbe ben a prop de la imatge i de construir-hi un altar al davant de la imatge.

El detall de l'altar no consta en tal resolució, però en la de 23 de març següent ja es diu que estava erigit (*erecto ibi altari*).

Aquesta acta no és una resolució del Capítol sinó una crònica del que havia succeït, inserta pel secretari en el llibre corresponent: "Per intervenció i a prec del reverend senyor Guillem de Boil i per manament, consell i voluntat del Capítol fou traslladada processionalment la imatge de santa Maria, que durant el decurs de tants anys havia estat solemnement en el racó dels claustres tocant a la seva entrada, venerada i honorada amb moltes i diverses il·luminacions, llànties i beneficis eclesíastics perpètuus, al cap del refectori antic, a la part nord, el qual ja estava preparat havent-s'hi erigit un altar" (ACG. Resol. Capit. tom 7, foli 110).

Sobre la data de la sepultura, la mateixa acta ens dóna aquest detall: "En efecte, l'esmentat senyor bisbe elegí la seva sepultura en el mateix refectori molt a prop del dit altar nou tenint molt al cor el construir-hi pròximament una sepultura sumptuosa si la vida l'acompanya".

També al·lega les raons que van decantar el Capítol a prendre aquell acord. "Aquell lloc del refectori era més apte per a pregar i més defensat del vent i del fred. Amb tot, a molts aquell trasllat els semblava indecorós perquè la imatge havia estat amagada allà des de temps antic i, segons es deia, no pas sense misteri".

La manera d'expressar l'acord suggereix que aquest fou pres, més que res, per a donar gust al bisbe que ho demanava amb insistència, si bé, després del fet, hom prengué la realització de l'obra amb tant d'entusiasme, que espontàniament es reberen moltes ofertes de particulars que volien cooperar-hi econòmicament.

En el Capítol no es tractà més de l'afer fins després de la mort del bisbe esdevinguda el 29 de novembre del mateix any 1532. Resultà que el bisbe, en morir, havia deixat molt pocs cabals i molts de deutes, pel qual motiu hom resolgué de prescindir de tota pompa en l'enterrament i fer només els sufragis requerits per la seva categoria episcopal.

El dia 30 de novembre hom decidí "que fos sepultat en el refectori davant la imatge de santa Maria que el mateix bisbe havia fet traslladar des del claustre, puix que ell mateix en vida hi havia elegit la seva sepultura i hi hauria fet construir una estructura sumptuosa si hagués viscut".

"Mentre se celebraven les vespres, posat el cos dins d'una caixa preparada per a això, el van sepultar alguns beneficiats sense cap pompa en el lloc predit del refectori davant la imatge de santa Maria, on el bisbe en vida feia construir una sepultura força artística, però sorprès per la mort no la pogué acabar".

Després de la mort del bisbe continuaren les gestions del Capítol per a l'agencament de la capella; però no he trobat res que es refereixi al mausoleu.

L'historiador Jaume Villanueva dóna aquesta versió dels fets: "Su cuerpo (del obispo) se depositó interinamente en el pavimento, delante del altar de la capilla, de donde los años siguientes se trasladó a un sepulcro de mármol, al lado del evangelio de la misma, que corresponde poco a la pobreza en que murió su dueño. Yo no dudo que los de la familia cuidaron de construirlo conforme al mérito del prelado. Lo cierto es que no hay en esta catedral otra pieza que le aventaje en gusto" (Viaje a las iglesias de España, XIV, Madrid 1850, pàg. 73).

Consta que hi havia tres nebots o propparents que eren canonges de la catedral i havien de tenir cura de fer acabar el mausoleu ja començat i de fer-hi col·locar les restes del parent benefactor. Hi hagué un altre parent clergue, Pere Boil Biulaigua, amo d'una casa del carrer d'Oliva i Prat, nº 5, el 1531.

Principalment hi estava obligat el nebot per branca paterna, Melcior Boil, qui el mateix any de la mort del prelat n'havia rebut la donació de tota la plata que aquest posseïa en concepte d'herència familiar (Notari Guilana, Notaria 2, manual nº 430 amb data de 17 de gener de 1532).

El mateix dia Melcior Boil, alias Vinnaixa, nomenà procurador general dels seus afers el seu oncle bisbe, en poder del mateix notari.

Aquests documents revelen dues coses molt interessants per al present estudi: a) que oncle i nebot tingueren sempre íntima compenetració entre ells, i b) que per als afers familiars se servien del notari Guilana.

Com que en els manuals del dit notari no es troba cap notícia sobre el contracte amb què es regulà entre el bisbe i un escultor ni entre el nebot Melcior i el dit escultor o tracista, hom pot suposar que tot es feu de paraula, com succeí amb una reixa per a tancar la capella que el bisbe havia encarregat al ferrer de Girona Joan Poses, el preu fet de la qual fou revisat pel Capítol, qui després es féu càrrec d'acabar l'obra i de pagar-ne les despeses (Resol. Capit. 12 desembre de 1532, tom 7 foli 131).

Perfil humà del bisbe Boil

A base dels trets biogràfics esbossats penso que es pot traçar el perfil humà del nostre bisbe.

La infantesa transcorreguda entorn de castells feudals en una època en què aquests ja havien perdut el caràcter militar per a convertir-se en purs centres d'administració patrimonial, segurament li contagiaren un gust per a l'administració. Però essent un fill cabaler no tenia obertes les portes per a empreses seculares. Com era freqüent en famílies poderoses, hom destinava a l'església fills fadrísters. El nostre noi ingressà en la religió dels Jerònims, que era un orde que es distingí per la fundació de monestirs i per la dedicació dels seus membres a les lletres, no pas per afany excessiu d'austeritat ni per donar-se a grans penitències. El jove Guillem Boil fou nomenat prior del monestir de Cotalva i després fou prior de l'església de santa Engràcia de Saragossa. Aquesta església, a més del rem que comporta ser un enclau dins una gran ciutat, té el prestigi de ser un centre de peregrinacions per raó de posseir el sepulcre dels "innombrables màrtirs de Saragossa".

La bona gestió duta a terme allà durant dos triennis i la bona relació amb la monarquia aragonesa li meresqueren el nomenament de bisbe de Girona.

El seu caràcter lliberal i d'obertura a tothom es manifestà en la primera missa que celebrà a la catedral de Girona, per a la qual obtingué facultat de donar la benedicció papal amb indulgència plenària, a la qual volgué que assistissin les monges de sant Daniel i les Bernardes del Mercadal. Hi hagué una assistència nombrosíssima de públic i la clerecia de la catedral hagué d'encabir-se al presbiteri.

Posà molta cura en la continuació de les obres de la catedral per a la qual sol·licità del rei Ferran l'entrega del llegat fet per la seva mare Dña. Joana en recompensa dels danys soferts en el setge de 1562.

Practicà nombroses visites pastorals a les esglésies del bisbat, on es descobreix una cura minuciosa per l'observança de les lleis i de la bona

administració. Les actes de visita són molt útils per als historiadors puix contenen notícies detallades sobre les esglésies que passaven desapercebudes a altres visitadors.

Devia ser home de lleis i zelós defensor dels drets de l'església, però potser pel mateix motiu era afeccionat a pledejar i a portar personalment els processos pendents a Roma, a on es traslladà l'any 1518 o el 1519. Aconseguí que certes rendes es destinessin a l'obra de l'església i posà gran interès en què els beneficiats anomenats preveres de capítol fossin tinguts per vertaders canonges. Es veu que va agafar gust a l'estada a Roma puix no consta que desplegués cap activitat a la seva diòcesi ni va quedar cap notícia d'ell fins l'any 1528, en què, vist el mal carés que prenien les coses a la ciutat santa, decidí tornar a Girona i fou fet presoner pels pirates francesos que el dugueren a Marsella d'on fou rescatat pel clergat de Girona.

Aqueixa estada de prop de deu anys a Roma, en contacte amb tota la intel.lectualitat eclesiàstica i civil del moment, segurament van imprimir en el seu esperit una afecció al nou art del Renaixement, que al seu retorn aplicà a la construcció de la gran capella del Claustre per a marc del seu sepulcre sumptuós, model d'escultura renaixentista.

Potser simultàniament o amb poc temps d'anterioritat tingué cura de fer un retaule per a la capella de Bellull, avançant-se a l'oposició que preveia tindria el trasllat de la imatge de Bellull a la seva nova capella. Al mig d'aquell nou retaule hom hi col.locà una pintura de la Mare de Déu amb l'infant Jesús. Així totes les funcions que es feien al claustre podrien continuar a l'altar de la part de sota de l'antiga imatge traslladada (Resol. Capit. tom 7, folis 106 i 107. Acta de 25 de novembre de 1531).

D'aqueix retaule en queden dues franges verticals que tenen totes les característiques del primer Renaixement: Espais plans reblerts de medallons repujats que representen figures de la Mare de Déu. Les franges alternen amb altres semblants, que corresponen a l'estil rococó de cap a la meitat del segle XVIII i són efecte d'una recomposició d'aqueixa època.

Descripció del mausoleu

El mausoleu és de marbre, està format per un arcosoli obert a la paret, a la banda esquerra de la capella; està emmarcat per unes columnes laterals i es recolza sobre un basament acabat en cornisa. És rematat al cim per un frontó triangular.

El basament s'alça 63 centímetres sobre el paviment de la capella; la

cavitat de l'arcosoli mesura 176 cm. d'alçada, i la resta, assoleix una altura total de 338 cm. i conté el cornisament i el frontó.

L'amplada total del monument és de 3 metres.

L'urna sepulcral s'eleva uns 10 cms. sobre la represa i reposa sobre unes arpes de lleó, bellament esculpides en els cantons de l'urna. La coberta està formada per l'estàtua jacent del bisbe, el qual es representa vestit dels ornaments pontificals. La casulla té la forma anomenada gòtica i l'escapulari central és engalanat amb volutes.

El cap, cofat amb mitra, recolzat sobre la mà dreta, és perfecte en l'execució.

Una lleu cornisa, situada al centre de la fornícula, introdueix un segon cos destinat a l'escut d'armes del prelat. Uns àngels despullats li fan de tinents a cada costat i és sobremuntat pel capell episcopal. L'escut és quarterat i té en primer i quart un castell amb tres homenatges i en segon i tercer un bou passant tal com correspon al cognom patern.

La cavitat es clou amb un arc rebaixat amb dos jocs de volutes que pengen als extrems. La volta està ornada amb artesonat de plafons quadrats que mostren una flor al mig. Als extrems de l'arc apareixen dos busts en relleu dins de sengles medallons.

Entre l'arquitrau i la cornisa del frontó corre un fris ornat amb motius vegetals. Tot el conjunt es recolza sobre la columna de cada costat rematada amb la figura d'un àngel a la part superior. Les columnes tenen el fust decorat en la part inferior amb motius vegetals i estriat en la part superior. Els capitells són d'ordre corinti.

El frontó emmarca un arc trilobulat, en el timpà del qual apareix la figura del Pare Etern en actitud de sostenir el món amb la mà esquerra i de beneir amb la dreta.

En l'urna sepulcral hi ha una inscripció llatina dins d'un rectangle que diu:

ECCE BOIL STIRPE NATUS NOBILIQUE GUILLELMUS
AMENA PATRIA VALENCIA REGNI
HIC PASTOR VIXI PER TOT DISCRIMINA RERUM
UT REQUIESCAM; BONE VIATOR; ORA
M D XXX II.

La inscripció llatina és una composició mètrica formada per dos díctics elegíacs.

L'autor ha abandonat totalment la tècnica medieval dels versos lleonins i ha assumit la forma clàssica amb un llatí concís i elegant. Els dos versos

darrers són perfectes d'execució. Els dos primers tenen mancances en la manera d'amidar els peus mètrics. L'autor hagué de prendre's llicències poètiques per poder acoplar els noms propis al sentit de la frase; però revelen un gran coneixement de l'art poètic. Estan en caràcter amb el ple Renaixement.

La inspiració italiana de l'obra es palesa en l'estàtua jacent de bisbe, que és una imitació de la del cardenal Jeroni Basso de la Rovere, conservat a Roma a l'església de santa Maria del Pòpolo, segurament freqüentada pel bisbe Boil en la seva estada a Roma.

D'allà en pogué obtenir un disseny, i donar-lo a un escultor de Girona contractant el preu fet sense intervenció de notari, com feu amb el ferrer respecte de la reixa de ferro de la capella.

És una hipòtesi congruent, amb la manca de dades en els registres notarials de Girona i al fet de ser una imitació molt clara del model romà.

També escau al tarannà minuciós i detallista que hem descobert en l'actuació del nostre bisbe.

Apèndix documental

I

"Die sabbati, XXV novembris 1531. Convocato Capitulo in capella evangelistarum, in quo fuerunt praesentes Reverendus Dominus Episcopus, Margarit, Carreras, Albert, Coll, Cartellà, Belloch, Felices, Marsar, Peris, Sola, Matheu, Torrell, Ferrer, Traver, Massot, Maya, Piquer, Solers, Lobet, positi sine ordine antiquitatis. Ad petitionem dicti Rndi. Dni. Episcopi consenserunt sibi sepulturam in illo loco ubi antiquitus erat refectorium ipsius ecclesie, per quem locum fit transitus ad domum ubi canonica portio distribuitur, et ibi possit erigere et construere aedificium quantumcumque solemne et sumptuosum pro ornamento suae sepulturae". (Resoluciones, Capituli, vol. 7, fol. 106, vº).

II

In Dei nomine... Quod Nos Guillelmus Boyl, miseratione divina episcopus Gerundensis, Gratis... quod post obitum nostrum damus donatione pura... vobis dicto nobili domino Melchiori Boyl, alias Vinatxe, clerico dioecesis Valentinae, canonico ecclesiae Gerundensis, nepoti meo sive nabot praecaro, praesenti et vestris omnia vasa argenti et totum argentum quod et quae nos habebimus tempore obitus nostri tam in palatio episcopali nostro quam alibi, quae nobis et haereditati nostrae pertineant et spectent quovis modo. Hanc facimus ad voluntatem... Constituens...

cedendo vobis... Quibus iuribus... Convenimus... Aponchas... Mandans... Instituens... Insuper... Pro nunc... ratam... Iure... Renuntiando... ingratiitudinis. Et nos dictus Melchior Boil alias Vinnatxe praesens accipimus cum gratiarum actione. Testes proxime dicte. Actum ut supra.

(Del notari Guilana, Notaria 2 de Girona, manual 430, amb data de 17 de gener de 1532).

III

Die sabati, 23 martii 1532. Interessu et rogatu Rndi. Domini Guillermi de Boil, episcopi Gerundensis, de mandato, consensu et voluntate Capituli fuit processionaliter translata imago beatae Mariae, quae per annorum tot tempora in angulo claustrorum iuxta illorum ingressum solemniter steterat, multis et diversis luminibus, lampadibus perpetuisque ecclesiasticis beneficiis ibi stabilitis culta et honorificata, ad caput refectorii antiqui versus circum, quod iam erat paratum, erecto ibi altari. Nempe locus iste refectorarii aptios ad oraundum et a vento et frigoribus tutior, licet multis visa fuerit illa translatio indecens ex quo ab antiquo et, ut dicebatur, non sine misterio ibi extiterat recondita. Praefatus enim dictus episcopus elegit suam sepulturam in eodem refectorio satis prope dictum novum altare, habens multum cordi ibi sepulturam solemnem, si vita sibi comes fuerit, de propinquo construendi.

(De Resolutiones Capituli, tom 7, foli 110)

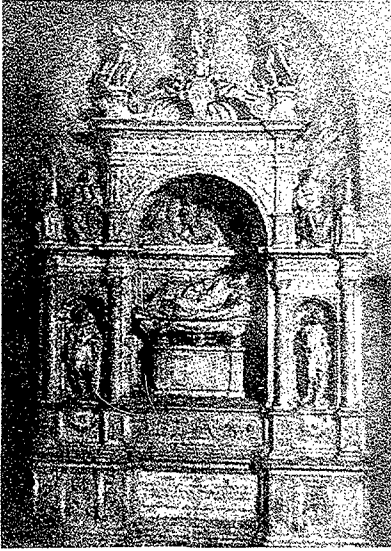
IV

30 novembris 1532. Dum vesperae celebrantur, posito corpore intus thecam ad hoc paratam, illud absque pompa aliqua sepelierunt nonnulli beneficiati quibus fuerat commendatum. Fecit officium sacrista medius in predicto loco refectorii ante imaginem beatae Mariae Virginis, ubi vivens episcopus fabricari faciebat satis artificiosam sepulturam, sed morte praeventus non potui perficere. (De Resolutiones Capituli, tom 7, foli 130, v^o.)

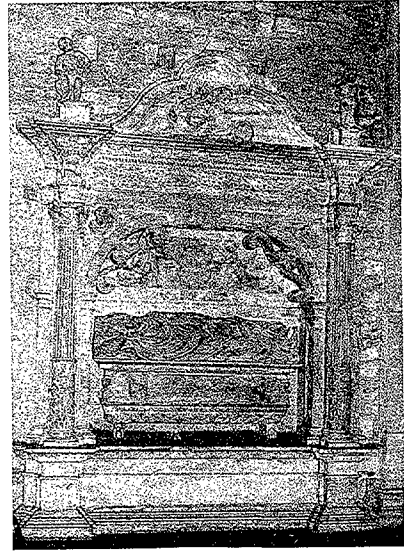
V

12 decembris 1532. Praesidente domino Archidiacono maiore vices gerente episcopi sede vacante, Capitulum decrevit quod illaerexiae ferreae quae inceptae sunt fieri a bonae memoriae domino episcopo dum vivebat, in capella nova beatae Mariae de Refectorio, perficiantur expensis Operis ecclesiae; proviso tamen quod prius videatur pretium factum cum eodem episcopo, an sit aequum vel excessivum, et, si videbitur, moderetur cum fabro ferrario Johanne Poses, et fiat caute pro commoditate operis. Fuit facta commissio eidem domino Archidacono tractandi pretium.

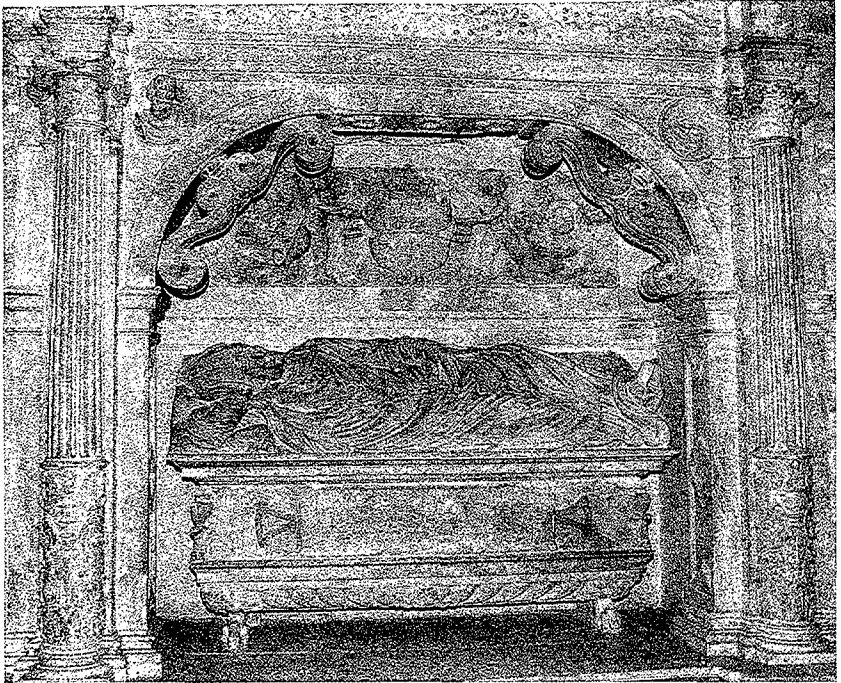
(De Resolutiones Capituli, tom 7, foli 131).



1. Santa Maria del Popolo. Roma. Sepulchre del cardenal Jeroni Basso della Rovere.



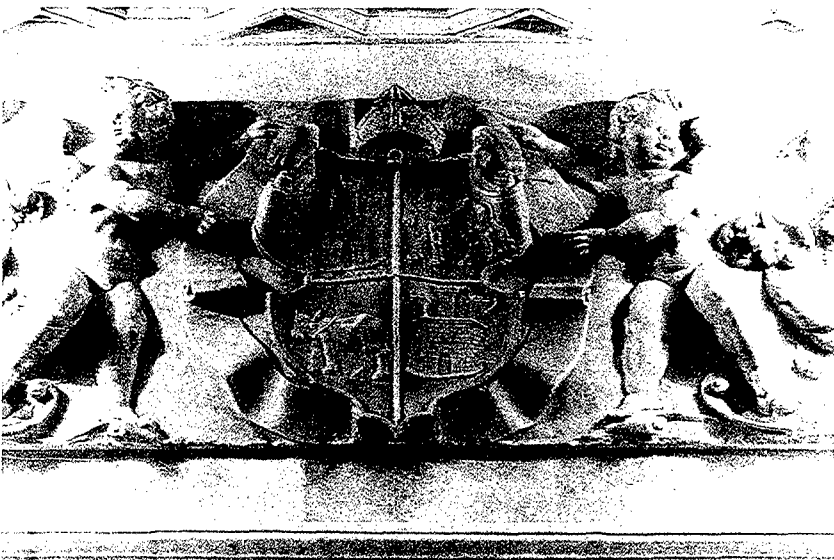
2. Catedral de Girona. Sepulchre del bisbe Guillem Boil.



3. Catedral de Girona. Sepulchre del bisbe Guillem Boil, detall.



4. Catedral de Girona. Sepulcre del bisbe Guillem Boil, detall de la jacent.



5. Catedral de Girona. Sepulcre del bisbe Guillem Boil, detall de l'escut sobre l'arcosoli.